

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2020.44.0.3405>

УДК: 336.741.236.2:[343.351:343.851]

JEL: E26, E41, H26, O17

НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ ВІДМИВАННЮ «БРУДНИХ» ДОХОДІВ ЧЕРЕЗ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ГОТІВКОЮ

Софія Мурайко, Ольга Замасло, Ярослав Дропа

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, проспект Свободи, 18

email: smurajko@gmail.com, olha.zamaslo@lnu.edu.ua, dropa@ukr.net

Анотація. У статті досліджено сутність поняття відмивання «брудних грошей» через здійснення готівкових операцій, визначено походження даного терміну та досліджено історичний аспект, який становить його підґрунтя. Наведено визначення досліджуваного поняття, яке найбільш близьке до нашого розуміння терміну «відмивання брудних доходів». Досліджені різноманітні сфери господарської діяльності, у яких здійснюють легалізацію незаконно отриманих доходів. Визначені причини використання готівки у процесі легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, та висвітлений вплив даної діяльності на економічний розвиток держави. Проаналізовано зв'язок обсягу готівкових коштів із розвитком «тіньової» економіки в Україні, хабарництва, ухилення від сплати податків та іншої нелегальної діяльності. Розглянуто нововведене законодавство щодо ідентифікації платника при здійсненні переказу готівкових коштів на суму понад 5 тисяч гривень. Визначено причини прийняття даного закону та наведені позитивні результати його впровадження. На основі проведеного дослідження запропоновані напрями боротьби із відмиванням «брудних» грошей та висвітлений позитивний вплив від впровадження даних заходів на економіку України, що в подальшому дозволить зменшити рівень «тіньової» економіки в Україні.

Ключові слова: готівка, відмивання «брудних» грошей, легалізація доходів отриманих злочинним шляхом, корупція, «тіньова» економіка, економічна злочинність.

Постановка проблеми. З проблемою легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, стикаються абсолютно усі держави світу. Ця діяльність негативно впливає на соціально-економічний розвиток кожної країни, є перепорою до прозорих, конкурентних ринкових відносин, і, загалом, є досить значною загрозою фінансовому та економічному розвитку держав.

«Відмивання брудних грошей» є одним із факторів існування «тіньової економіки», так як дає можливість використовувати її доходи легально, що підтримує стабільність та безпеку економіки як України окремо, так і світу загалом. Саме тому, надзвичайно важливо, перш за все, визначити й зрозуміти сутність цього суспільно-

© Софія Мурайко, Ольга Замасло, Ярослав Дропа, 2020

небезпечного явища, оскільки це прямо впливає на створення ефективних заходів для його протидії, що є необхідним в умовах побудови правової держави.

Такий глобальний характер проблеми легалізації незаконних доходів і визначає актуальність дослідження даної тематики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досить багато науковців і вчених займалися вивченням проблеми «відмивання брудних грошей», і в подальшому пропонували свої напрями протидії даному явищу. Зокрема, варто виділити роботи Бандурка О.М., Барановського О.І., Варналія З.С., Глушенко О.В., Дудорова О.О., Корнієнка М.В., Павлютіна Ю.М., Підхомного О.М.. Проте, попри усі існуючі дослідження, на даний момент ще триває дискусія щодо ефективних заходів запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, через операції саме з готівковими коштами, і тому варто приділити увагу подальшому вивченню цієї складної та комплексної проблеми.

Метою даної статті є дослідження сутності поняття відмивання «брудних» доходів через здійснення готівкових операцій, що дасть змогу визначити ефективні способи та методи протидії таким злочинним діям на державному рівні.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено наступні наукові завдання: визначити сутність поняття легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом; розкрити причини використання готівкових коштів у процесі відмивання «брудних» коштів та їх роль у розвитку «тіньової» економіки; проаналізувати нововведене законодавство щодо ідентифікації платника при здійсненні переказу готівкових коштів; надати рекомендації щодо ефективної боротьби з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом.

Вклад основного матеріалу. Незаконні дії будь-якого характеру існують уже доволі давно, в тому числі й приховування джерела одержаних доходів. Проте, сам термін «відмивання грошей» (money laundering), як і поняття «брудні гроші» (dirty money), виникли відносно недавно, а саме в 20-х роках минулого століття в США. Для того, щоб краще зрозуміти що саме означають вищезгадані словосполучення, варто звернутися до історії, яка і стала основою їх виникнення.

У даний період в США діяв так званий «сухий закон», коли будь-яка алкогольна діяльність була поза законом. У той час, американські гангстери, зокрема чиказькі, вкладали кошти, отримані від своєї злочинної діяльності, а саме алкогольного бізнесу, у мережу пралень, якими вони володіли. Таким чином, вони легалізували ці кошти, а простіше – «відмивали», оскільки змішували законні доходи цих пралень із незаконно одержаними внаслідок торгівлі алкогольними напоями [4].

До того ж, такі купюри були брудними не лише в переносному значенні цього слова, адже їх тримали в досить забруднених місцях, зокрема у підвалах, приміщеннях виробничого призначення, чи навіть в землі.

З таким походженням терміну «відмивання брудних грошей» погоджується М.В. Корнієнко, тому доцільним буде навести його розуміння даного поняття з його праці «Протидія органів внутрішніх справ легалізації коштів, одержаних злочинним шляхом»:

Термін «відмивання» грошей (money laundering) прийшов з практики Чиказьких гангстерів 20-х рр. ХХ ст. (Аль Капоне і йому подібні). З метою надання законного вигляду прибуткам у готівці від нелегального продажу горілки під час «сухого» закону, азартних ігор, рекету гангстери придбали пральні, в яких пральні автомати вмикалися за допомогою дріб'язку і шляхом змішування трудових копійчин і «брудних»

грошей маскували справжнє джерело останніх. Термін «відмивання» грошей означає процес перетворення нелегально отриманих грошей на легальні [5, с. 6].

Однак, варто відзначити, що далеко не усі науковці погоджуються з таким походженням досліджуваного терміну, тому це питання наразі залишається досить дискусійним. Проте, на нашу думку, саме ця історія стала основою для створення нового терміну «відмивання брудних грошей», оскільки пральні самі по собі створені для відмивання бруду, а в даному випадку послужили ще й для легалізації злочинних коштів, тобто, по-суті «відмили» і їх теж.

Наведемо приклади трактування легалізованих доходів від злочинної діяльності із праць деяких науковців та вчених, які займалися вивченням цього явища.

У монографії «Відмивання грошей: сутність та шляхи запобігання» Барановський О.І. визначає, що відмивання грошей — це поняття, яке використовується для позначення дій, спрямованих на маскування джерела походження коштів і майна, одержаних злочинним шляхом, та переведення їх з кримінального у легальний обіг [1, с. 68].

Дудоров О.О. та Тертиченко Т.М. у своїй спільній праці «Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України» під легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, пропонують розуміти вчинення дій з майном, здобутим внаслідок вчинення предикатного злочину, спрямованих на надання йому вигляду майна законного походження задля подальшого використання в господарській чи іншій законній діяльності [3, с. 38].

Цікавим є тлумачення дослідженого поняття Джонатаном Тернером у книзі «Запобігання відмиванню грошей: стримування, виявлення та вирішення фінансових шахрайств». Науковець стверджує, що попри незаконність, це справа бізнесу. Тобто відмивання грошей передбачає використання традиційної ділової практики для переміщення коштів, а люди, які займаються цією діяльністю, роблять це, щоб заробити гроші. Сам факт того, що діяльність була криміналізована, не змінює її суть [2, с. 4].

Як бачимо, існують досить різноманітні визначення поняття «відмивання брудних коштів». Однак, попри всі відмінності між наведеними вище трактуваннями, вони описують протизаконні дії, які пов'язані із приховуванням справжнього джерела походження отриманих коштів чи майна, замовчуванням порушення законодавства й вчиненням протиправних дій, з метою надання їм легального характеру.

Досліджувані злочинні дії, а саме «відмивання брудних грошей» мають місце в багатьох різноманітних сферах незаконної діяльності, зокрема в терористичних діях, торгівлі наркотиками, контрабандними чи краденими товарами, проституції, шахрайстві, вимаганнях тощо. Проте, варто відзначити, що легалізація коштів, одержаних злочинним шляхом, не зосереджена лише у вищезгаданих сферах організованої злочинності. Це явище досить часто зустрічається у банківському, фінансовому та кредитних секторах економіки, а також у податковому злочинстві, тобто у багатьох економічних діяльностях. Отже, можна сказати, що «відмивання грошей» присутнє у будь-якому протиправному діянні, мотивом якого є отримання доходу.

Попри те, що у сучасному світі зростає обсяг безготівкових розрахунків, нелегальні прибутки здебільшого надходять до злочинців та їх об'єднань у вигляді готівкових коштів. Така ознака злочинних доходів є одним із факторів розвитку тіньового сектору економіки, і сприяє зростанню рівня різноманітної кримінальної діяльності, у так званій «чорній» чи «підпільній» економіці. Легалізація цих коштів можлива лише через різноманітні фінансові установи та підприємства, використовуючи при цьому довгий та складний ланцюг фінансово-господарських операцій.

Варто відзначити, що незважаючи на швидке зростання обсягів використання безготівкових платежів в останні роки у світі загалом, простежуються зовсім незначні темпи зменшення саме готівкових розрахунків. Причин такого попиту на готівку, зокрема в процесі легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, є декілька. На нашу думку, найбільш вагомою мотивацією злочинців у використанні готівки є необхідність приховати джерело походження таких доходів, або ж їх власника. Окрім цього, у готівкового обігу не має можливості прямого відстеження пересування коштів, але їх власники мають прямий чи опосередкований контроль над даними злочинними доходами.

Також, важливим чинником є те, що готівка є надзвичайно ліквідним інструментом, і тому значно простіше змінити форму нелегально одержаних доходів в будь-який момент. Таким чином, можна відносно легко обірвати зв'язки із протиправними діями, які привели до отримання даних коштів, і з меншим шансом відстеженням таких операцій.

Незважаючи на поширення кіберзлочинності, віртуальних валют, шахрайства у мережі Інтернет, незаконних інтернет-магазинів тощо, методи боротьби із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, є переважно традиційними, а готівка все ще залишається одним із найбільш поширених інструментів у відмиванні грошей практично за всіма видами злочинної діяльності [10].

Визначивши основні причини такого активного використання готівки у процесі відмивання «брудних» грошей, зрозуміло, чому саме цей спосіб розрахунків є найбільш популярним у фінансуванні тероризму та в різноманітних корупційних схемах. Це призводить до накопичення готівки, зростання «тіньового» сектору економіки та стимулювання незаконної діяльності в країні.

Високий рівень тіньової економіки негативно відображається на державному бюджеті, оскільки виникає його дефіцит. За результатами дослідження стану тіньової економіки в Україні, що провела компанія Ernst & Young спільно з НБУ, 846 млрд грн або 23,8% від офіційного ВВП за 2018 рік, перебувало в тіні, з них 19,7% ВВП (702 млрд грн) становила готівкова тіньова економіка [6]. Отже, завдання детінізації вітчизняної економіки продовжує залишатися актуальним.

Як бачимо, «відмиті» незаконні гроші досить згубно впливають на соціально-економічний розвиток, стан фінансово-кредитних установ, національну економіку України, й можуть відчутно підірвати довіру законослухняних і порядних громадян. Саме тому боротьба з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, зокрема через операції з готівкою, лежить в основі забезпечення національної безпеки держави та створення оптимальних умов для розвитку як підприємств загалом, так і фізичних осіб зокрема.

Всесвітня парадигма політики, яка застосовує складні закони про боротьбу з відмиванням грошей, забезпечує комфорт діяльності та відчуття безпеки, але не робить нас захищеними від злочинів. Протидія відмиванню грошей – це важлива функція формування політики на глобальному рівні, яка щодня впливає на мільйони підприємств та мільярди людей. Тому надзвичайно важливо впроваджувати нові та зміцнювати уже існуючі нормативно-правові акти в даній сфері, що сприятиме ефективнішій боротьбі з відмиванням коштів та досягненню кращих результатів в економічному аспекті [11].

У даному контексті неможливо оминати Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового

знищення» від 28.04.2020. Даний закон змінює правила щодо переказу коштів, в основному готівкових. Зокрема, відтепер є обов'язковою ідентифікація платника при здійсненні переказу готівки понад 5 тисяч гривень.

Згідно із вищезгаданим законом під час ідентифікації та верифікації резидентів встановлюють [9]:

1) для фізичної особи – прізвище, ім'я та по батькові, дату народження, номер паспорта громадянина України, відомості про місце проживання або місце перебування, реєстраційний номер облікової картки платника податків;

2) для фізичної особи - підприємця – прізвище, ім'я та по батькові, дату народження, номер паспорта громадянина України відомості про місце проживання або місце перебування, реєстраційний номер облікової картки платника податків, дату та номер запису в ЄДРПОУ про проведення державної реєстрації; реквізити банку, в якому відкрито рахунок, і номер поточного рахунка (за наявності);

3) для юридичної особи - повне найменування, місцезнаходження; дату та номер запису в ЄДРПОУ про проведення державної реєстрації, відомості про виконавчий орган (органи управління); ідентифікаційні дані осіб, які мають право розпоряджатися рахунками та/або майном; ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ; реквізити банку, в якому відкрито рахунок, і номер поточного рахунка.

Тобто, якщо потрібно переказати готівкові кошти понад 5 тисяч гривень, тоді цей платіж можна зробити:

1) у відділенні банку, маючи при собі необхідні документи;

2) за допомогою терміналу самообслуговування чи банкомату, якщо вони технічно можуть забезпечити верифікацію платника, тобто зчитати дані з його картки.

Таким чином, якщо пристрій самообслуговування наділений функціями верифікації платника, то здійснення готівкового переказу відбуватиметься як зазвичай без жодних змін та обмежень. Але у протилежному випадку, якщо у даного пристрою не має таких технічних можливостей, то буде встановлений ліміт до 5 тисяч гривень. І в такому випадку готівковий переказ на більшу суму буде можливий лише у відділенні банку при пред'явленні усіх вищенаведених документів.

На нашу думку, таке зменшення граничної суми готівкових розрахунків сприятиме:

- легалізації доходів;
- зменшенню «тіньової» економіки в Україні;
- ефективнішій боротьбі з корупцією;
- забезпеченню прозорості фінансових операцій;
- зменшенню витрат на обслуговування готівкових коштів;
- зменшенню обсягів використання готівки загалом.

Варто відзначити, що для безготівкових платежів з карти на карту, чи з рахунка на рахунок не встановлено будь-яких обмежень, оскільки власники банківських рахунків і так уже є ідентифіковані банком. Тому звичайні фінансові операції на невеликі суми не підпадають під фінансовий моніторинг, оскільки вони є досить низько ризикованими. Проте, даний закон акцентує увагу на операціях понад 400 тисяч гривень, тобто на великомасштабних і з високим ризиком.

Тому, звичайні клієнти (працівники, які отримують заробітну плату на карту, пенсіонери, студенти тощо) не підпадають під увагу банку при здійсненні безготівкових платежів. Натомість високо ризикових клієнтів, які проводять фінансові операції на досить великі суми (понад 400 тисяч гривень), будуть більш прискіпливо перевіряти та ідентифікувати [7].

Як бачимо, Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» встановлює більш обмеження для операцій саме з готівкою, а для безготівкових платежів – навпаки, підняв поріг фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу, із 150 тисяч гривень до 400 тисяч гривень.

Однак, один цей закон не зможе в повній мірі зменшити обсяги відмивання «брудних» грошей в державі. Тому надзвичайно важливо на постійній основі проводити різноманітні заходи, які допоможуть ефективно боротися з даною проблемою.

На нашу думку, для боротьби з легалізацією доходів отриманих злочинним шляхом необхідно створити єдиний централізований інформаційний центр, у якому б збиралися та оброблялися дані про усі підозрілі фінансові операції (особливо з готівкою). Це дало б змогу забезпечити більш дієву систему фінансової безпеки на рівні держави, а також створити умови для раннього виявлення та ліквідації незаконної діяльності чи злочинних угруповань [8].

Окрім цього, необхідно покращити аудит великомасштабних коштів, які надходять до статутних фондів підприємств, які є у власності політичних осіб, олігархів тощо, з метою запобігання розкраданню держаних коштів та протидії корупції. Також, варто на постійній основі оновлювати та удосконалювати законодавчі та нормативно-правові акти, які спрямовані на боротьбу з легалізацією коштів отриманих злочинним шляхом.

Загалом, для зменшення обігу готівкових коштів, які лежать в основі відмивання «брудних» грошей, на нашу думку необхідно:

- збільшувати можливості здійснення безготівкових розрахунків;
- збільшувати рівень безпеки при здійсненні безготівкових платежів;
- зменшувати податковий тягар на суб'єкти підприємницької діяльності, щоб запобігти видачі заробітних плат «у конвертах» без сплати належних податкових платежів;
- підвищувати фінансову грамотність населення, а саме у використанні безготівкових платежів;
- покращувати способи оплати комунальних послуг та податкових платежів, послуг державних органів онлайн;
- підвищувати довіру населення до банківської та фінансової систем держави, що допоможе зменшити використання готівкових коштів.

Усі наведені вище напрями сприятимуть посиленій та більш ефективній протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, через операції з готівкою. Проте вони не є сталими та універсальними засобами боротьби з даною проблемою, тому необхідно постійно удосконалювати й оновлювати їх з урахуванням особливостей України та реалій сьогодення.

Висновки. Проблема використання готівки як головного інструмента в процесі відмивання «брудних» коштів є однією з найбільш нагальних в теперішній час. Наявність досить великої кількості готівкових коштів в обігу є досить вагомою загрозою для фінансової безпеки та банківської стійкості в державі, що в результаті призводить до подальшого розвитку та збільшення обсягів «тіньової» економіки.

Саме тому, зусилля державних та правоохоронних органів повинні бути сконцентровані на розроблення та ефективне впровадження напрямів протидії

легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, зокрема через операції з готівкою, з метою припинення нелегальної діяльності та злочинного бізнесу в Україні.

Окрім цього, необхідно здійснити низку заходів щодо зменшення загальної кількості готівкових коштів в обігу, що дасть змогу розвинути фінансову грамотність населення, підвищити його довіру до банківської системи, та загалом зменшити рівень «тіньової» економіки.

Список використаних джерел

1. Барановський О. І. Відмивання грошей: сутність та шляхи запобігання : монографія. Харків : НАНУ, 2003. 472 с.
2. Джон Тернер. Запобігання відмиванню грошей: стримування, виявлення та вирішення фінансових шахрайств. Нью Джерсі : John Wiley & Sons, Inc., 2011. 199 с. URL: https://media.wiley.com/product_data [Англійською].
3. Дудоров О. О., Тертиченко Т. М. Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України : монографія. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
4. Користін О. Є., Чернявський С. С. Протидія відмиванню коштів в Україні: правові та організаційні засади правоохоронної діяльності: навч. посіб. Київ : КНТ, 2009. 612 с.
5. Корнієнко М. В. Протидія органів внутрішніх справ легалізації коштів одержаних злочинним шляхом : навч. посіб. Київ : НАВС, 2002. — 228 с.
6. Національний банк України : Дослідження тіньової економіки в Україні: майже чверть ВВП – або 846 млрд гривень – перебуває в тіні. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoji-ekonomiki-v-ukrayini>.
7. Національний банк України : Роз'яснення щодо ідентифікації клієнтів під час переказу коштів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozyasnennya-schodo-identifikatsiyi-kliyentiv-pid-chas-perekazu-koshtiv>
8. Павлютін Ю. М. Генеза протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 2. С. 140-143. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2015/2/43.pdf>
9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. Відомості Верховної Ради України. 2020, № 25, ст.171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#top>
10. Про затвердження Типологій легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення у 2017 році : наказ Державної служби фінансового моніторингу від 22.12.2017 р. № 186. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN039351?an=1>
11. Роналд Пол. Протидія відмиванню грошей: найменш ефективний у світі політичний експеримент? Разом ми можемо це виправити. Policy design and practice. 2020. №1, с. 73-94. URL: <https://www.tandfonline.com> [Англійською].

References

1. Baranovskyi O. I., Holikov V. I., Paskhaver B. Y. (2003) Vidmyvannia hroshei: sutnist ta shliakhy zapobihannia [Money laundering: essence and ways of prevention]. Kharkiv : NASU [in Ukrainian].
2. Jonathan E. Turner (2011) Money Laundering Prevention: Detering, Detecting, and Resolving Financial Fraud. *John Wiley & Sons, Inc.* Available at: https://media.wiley.com/product_data [in English]

3. Dudorov O. O., Tertychenko T. M. (2015) Protydiia vidmyvanniu «brudnoho» maina: yevropeyski standarty ta Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Anti-money laundering: European standards and the Criminal Code of Ukraine]. Kyiv : Vaite [in Ukrainian].
4. Korystin O. YE., Chernyavskyy S. S. (2009) Protydiya vidminnya vykorystannya v Ukrayini: pravovi ta orhanizatsiyni zasady pravookhoronnoyi diyal'nosti [Counteracting the difference in use in Ukraine: legal and organizational principles of law enforcement]. Kyiv : KNT [in Ukrainian].
5. Korniienko M. V. (2002) Protydiia orhaniv vnutrishnikh sprav lehalizatsii koshtiv oderzhanykh zlochynnym shliakhom [Counteraction of law enforcement agencies to legalization of funds obtained by criminal means]. Kyiv : NAIAU [in Ukrainian].
6. Natsionalnyi bank Ukrainy, Doslidzhennya tin'ovoyi ekonomiky v Ukrayini: mayzhe chvert' VVP – abo 846 mlrd hryven' – perebuvaie v tini [National Bank of Ukraine, Study of the shadow economy in Ukraine: almost a quarter of GDP – or 846 billion hryvnia – is in the shadows]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini> [in Ukrainian].
7. Natsionalnyi bank Ukrainy, Roziasnennia shchodo identyfikatsii kliientiv pid chas perekazu koshtiv [National Bank of Ukraine, Clarification on customer identification during the transfer of funds]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozyasnennya-schodo-identifikatsiyi-kliientiv-pid-chas-perekazu-koshtiv> [in Ukrainian].
8. Pavliutin Yu. M. (2015) Heneza protydiei lehalizatsii (vidmyvannia) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom [Genesis of counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime]. *Pivdenoukrainskyi pravnychy chasopys*, 2, 140-143. Available at: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2015/2/43.pdf> [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy «Pro zapobihannia ta protydiuu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvannia rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyschennia» [The Law of Ukraine «On the prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, terrorist financing and financing of proliferation of weapons of mass destruction»], Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#top> [in Ukrainian].
10. Nakaz Derzhavnoi sluzhby finansovoho monitorynhu «Pro zatverdzhennia Typolohiy lehalizatsiyi (vidmyvannia) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsyudzhennia zbroi masovoho znyschennia u 2017 rotsi» vid 22.12.2017 № 186 [Order of the State Financial Monitoring Service «On Approval of Typologies of Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, Financing of Terrorism and Financing of Proliferation of Weapons of Mass Destruction in 2017» from 22.12.2017 №186]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN039351?an=1> [in Ukrainian].
11. Ronald F. Pol (2020) Anti-money laundering: The world's least effective policy experiment? Together, we can fix it. *Policy Design and Practice*, 3:1, 73-94. Available at: <https://www.tandfonline.com>

PREVENTING METHODS OF MONEY LAUNDERING THROUGH CASH TRANSACTIONS

Sofia Muraiko, Olha Zamaslo, Yaroslav Dropa

*Ivan Franko National University of Lviv, 79008 Lviv, Prospekt Svobody, 18
email: smurajko@gmail.com, olha.zamaslo@lnu.edu.ua, dropa@ukr.net*

Summary. The article examines the essence of the concept of money laundering through the implementation of cash transactions, defines the origin of this term and explores the historical aspect, which lays on its basis. The definition of the studied concept, which is

closest to our understanding of the term «money laundering», is given taking into consideration its broad meaning and versatility. Various spheres of economic activity in which illegal income is legalized have been studied, including both illegal (drug trafficking, smuggling, bribery, fraud, etc.) and legal (financial, credit, banking, tax sectors of the economy). The existing constant demand for the use of cash is noted, despite the tendency of gradually increasing of the volume of non-cash accounts in the modern world. The reasons for the cash use in the process of legalization of proceeds from crime are identified, and the impact of this activity on the economic development of the state is highlighted. The connection between the amount of cash and the development of the shadow economy in Ukraine, bribery and corruption schemes, tax evasion, terrorist financing and other illegal activities is analyzed. The newly introduced legislation on the payer identification while transferring cash in the amount of more than 5 thousand hryvnias is considered. The basic conditions necessary for cash transfers for individuals and legal entities, as well as individual entrepreneurs are highlighted. The list of documents required for cash payment is given. The reasons for the adoption of this law are identified and the positive results of its implementation are presented. On the basis of the conducted research the directions of struggle against money laundering are proposed. Also, measures to reduce the circulation of cash underlying money laundering are presented, as well as the positive impact of the implementation of these measures on the economy of Ukraine, the effective development of financial literacy of the population, increasing its confidence in the banking system is highlighted, that will reduce the level of the «shadow» economy in Ukraine.

Keywords: cash, money laundering, legalization of proceeds of crime, corruption, shadow economy, economic crime.

*Стаття надійшла до редколегії 01.10.2020
Прийнята до друку 29.12.2020*